

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní Mgr. Kateřinou Peroutkovou ve věci

žalobce: **X. X.**, narozený dne X
bytem X
zastoupený Organizací pro pomoc uprchlíkům, z.s.
sídlem Kovářská 4, 190 00 Praha 9

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra ČR, odbor azylové a migrační politiky**
sídlem Nad štolou 936/3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 3. 2022, č.j. OAM-175/ZA-ZA11-K11-2021

takto:

- I. Žaloba se zamítá v části, ve které se žalobce domáhal, aby soud přiznal žalobci postavení uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků a aby soud udělil žalobci azyl podle ustanovení § 12 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů.
- II. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR, Odboru azylové a migrační politiky ze dne 30. 3. 2022 č. j. OAM-175/ZA-ZA11-K11-2021 se zrušuje v části, v níž nebyl žalobci udělen azyl podle § 12, § 13 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce se žalobou podanou Městskému soudu v Praze domáhal zrušení rozhodnutí ze dne 30. 3. 2022, č.j. OAM-175/ZA-ZA11-K11-2021 (dále jen „napadené rozhodnutí“) Ministerstva vnitra České republiky, odboru azylové a migrační politiky (dále jen „žalovaný“), a to pouze v části, ve které žalovaný žalobci neudělil mezinárodní ochranu ve formě azylu, přičemž nenapadal výrok, kterým byla žalobci udělena doplňková ochrana na 24 měsíců. Napadeným rozhodnutím bylo rozhodnuto v řízení o udělení mezinárodní ochrany zahájeném na žádost žalobce podanou dne 18. 3. 2021 tak, že mezinárodní ochrana ve formě doplňkové ochrany na dobu 24 měsíců podle § 14a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) se uděluje.

II. Obsah žaloby

2. Žalobce v žalobě ve znění jejího doplnění navrhoval zrušení napadeného rozhodnutí pouze v části, v níž žalovaný nepřiznal žalobci postavení uprchlíka ve smyslu čl. 46 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“), tedy v rozsahu výroku o neudělení azylu, zejména dle § 12 zákona o azylu. Uvedl, že nepřiznání statusu uprchlíka je de facto neudělením azylu, napadené rozhodnutí sice neobsahuje přímo výrok o udělení či neudělení azylu, avšak o neudělení azylu dle § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu žalovaný rozhodl v materiálním smyslu.
3. Nejprve obecně shrnul, že žalovaný porušil ust. § 3 ve spojení s § 2 odst. 4, ust. § 36 odst. 3, ust. § 50 odst. 2, 3 a 4, ust. § 52 a ust. § 68 odst. 2 a 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) a dále ust. § 12 zákona o azylu a čl. 13 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. 12. 2011 (dále jen „kvalifikační směrnice“), neboť žalobce v souladu s kapitolami II a III splňuje podmínky pro získání postavení uprchlíka.
4. Dále své námitky konkretizoval, shrnul svůj azylový příběh, ohradil se proti závěrům žalovaného, že o mezinárodní ochranu požádal účelově kvůli legalizaci svého pobytu v ČR, tvrdil, že požádal z důvodu hrozícího pronásledování v zemi původu, v ČR přitom pobýval od roku 2014 do roku 2021 s platným povolením k pobytu za účelem studia, neměl tak důvod, aby žádost hned podával, přišel by tím na 6 měsíců o možnost práce, odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“) ze dne 18. 6. 2019 č.j. 8 Azs 27/2019-52. Vyzdvihl, že jeho důvodná obava z pronásledování vznikla až v roce 2016, kdy již v ČR dva roky pobýval, původním motivem jeho odchodu z Afghánistánu nebyla obava z pronásledování, postup a čas podání žádosti tak nelze žalobci přičítat k tíži, dříve neměl důvod žádat o mezinárodní ochranu, když disponoval pobytoovým oprávněním. Závěr o účelovosti podané žádosti pak nemůže být jedním z důvodů, pro který žalovaný mezinárodní ochranu ve formě azylu neudělil, žalobce

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

v průběhu řízení uvedl dostatek důvodů, pro které se nemůže do země původu vrátit z důvodu obavy z pronásledování, žalovaný přitom jeho výpověď nijak nezpochybnil.

5. Popsal události v Afghánistánu v roce 2016, kdy byl kvůli svým názorům na X a postavení žen ve společnosti označen za X, byl fyzicky napaden a bylo mu vyhrožováno osobami z radikálního hnutí Amr-e-be-Maruf, za kterým stojí imám Mujib Rahman a které nábožensky ovládalo H., tento imám později oficiálně podpořil Talibán, k tomu žalobce odkázal na články z médií z let 2020 a 2021 předcházející vydání napadeného rozhodnutí. Tvrdil, že mnoho policistů se s touto ideologií ztotožňovalo, žalobce se tak neobrátil na policii, neboť by mu ochrana nebyla poskytnuta, bylo pro něj nemožné tuto ochranu vyhledat. Měl za to, že v zemi původu čelil pronásledování ve smyslu § 2 odst. 6 zákona o azylu, nelze vždy trvat na předchozím pokusu žadatele usilovat o ochranu v zemi původu, k tomu viz rozhodnutí NSS č.j. 6 Azs 74/2009-51, žalovaný nijak nevyvrátil tvrzení žalobce o nedostupnosti prostředků vnitrostátní ochrany na základě relevantních informací o zemi původu, v důsledku čehož je napadené rozhodnutí nezákonné. Měl za to, že absence problémů při vycestování neznamena automaticky vyloučení nebezpečí pronásledování ze strany státních orgánů, k tomu viz rozsudek NSS č.j. 10 Azs 254/2017-40.
6. Namítal, že neměl možnost seznámit se s podklady pro rozhodnutí a vyjádřit se k nim dle § 36 odst. 3 správního řádu, přitom jeho žádosti nebylo v plném rozsahu vyhověno, neboť v části týkající se azylu byl neúspěšný, žalobce neměl možnost vyjádřit se k podkladům či navrhnout jejich doplnění.
7. Závěr žalovaného o tom, že z důvodu pobytu žalobce mimo území domovského státu již nebude po návratu čelit pronásledování, se zakládá na domněnkách, tvrdil, že situace v zemi původu je stále nestabilní, původce jeho pronásledování později podpořil hnutí Talibán, převzetím moci hnutím Talibán v Afghánistánu je hrozba pronásledování žalobce stále aktuální, v případě návratu ji nelze zcela vyloučit, odkázal na zprávy EASO z ledna 2022, dle které je situace v Afghánistánu nestabilní, a doporučení UNHCR z února 2022 o pozastavení všech návratů do této země. Byl přesvědčen, že v případě návratu by opět čelil pronásledování z důvodu zastávání určitých politických názorů, měla by mu být udělena mezinárodní ochrana ve formě azylu, zejména dle § 12 písm. b) zákona o azylu.
8. Žalobce navrhl, aby soud vydal rozsudek, jímž by mu přiznal postavení uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků a udělil azyl podle ust. § 12 písm. b) zákona o azylu, případně aby soud zrušil napadené rozhodnutí v rozsahu výroku o neudělení azylu podle § 12 zákona o azylu a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

9. Žalovaný nesouhlasil s obsahem žalobních námitek, neboť nedokládaly žalobcem namítaná porušení zákonných ustanovení. Měl za to, že přijaté řešení reaguje na konkrétní okolnosti daného případu a je dostatečným způsobem odůvodněno, důvody k udělení azylu v případě žalobce absentují. Trval na správnosti napadeného rozhodnutí, nepopřel komplikovanost bezpečnostní situace v zemi, ale v případě žalobce chybí skutečnosti nasvědčující důvodnosti obav z pronásledování.

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

10. Žalobní petit, v němž se s odkazem na rozsudek Soudního dvora C-556/17 domáhá udělení azylu soudem, zcela opomíjí absenci předpokladů k takovému postupu, nenastala totiž situace, kdy by žalovaný nerespektoval předchozí rozsudek soudu, v nynější věci jde o první žádost žalobce o mezinárodní ochranu a první posouzení soudem.
11. Žalovaný v napadením rozhodnutí detailně popsal odůvodnění svých závěrů, poukázal na žalobcův studijní pobyt v Praze od roku 2014, omezený dopad incidentu v roce 2016, vědomou rezignaci na snahu domoci se vnitrostátní ochrany před jednáním soukromých osob, bezproblémový návrat do ČR, požádání o mezinárodní ochranu až po 5 letech v situaci, kdy mu byl udělen výjezdní příkaz, byť v té době se na něj osoby, jež mu vyhrožovaly, již dva roky neptaly. Zabýval se i převzetím moci Talibánem a jeho spoluprací s hnutím Amr-e-be-Maruf.
12. Poukázal na to, že žalobce své dilema, zda se má obrátit na policii v zemi původu, řešil v roce 2016, tedy před převzetím moci Talibánem, i pokud by tehdy měl důvod upřednostnit vycestování před snahou domoci se vnitrostátní ochrany, bylo by logické požádat o vnitrostátní ochranu při první příležitosti, nelze se dovolávat toho, že by žalobce přišel po dobu 6 měsíců o možnost výdělků, v pozici žadatele by nebyl vystaven neúměrnému strádání, nacházel by se ve stejné situaci, jako ostatní žadatelé. Pokud žadatelé tvrdí, že mají reálný důvod k obavám z pronásledování, je jejich prioritou získat co nejdříve ochranný status, přičemž ekonomické výhody jejich postavení nestojí v čele jejich hodnotového žebříčku. Počinání žalobce o palčivosti jeho obav nesvědčí. Žalobce nepředkládá tvrzení svědčící o naplnění zákonných podmínek pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu.
13. Žalobní petit je nadto nesmyslný, neboť žalobce nemůže současně disponovat postavením osoby chráněné doplňkovou ochranou a současně azylem.
14. Žalobce je nyní chráněn doplňkovou ochranou na 24 měsíců, kterou lze v závislosti na vývoji situace prodlužovat, odkázal na obsah spisového materiálu a na napadené rozhodnutí.
15. Žalovaný trval na správnosti a přezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí, navrhl, aby žaloba byla zamítnuta jako nedůvodná.

IV. Obsah správního spisu

16. Ze správního spisu soud zjistil, že dne 18. 3. 2021 podal žalobce žádost o udělení mezinárodní ochrany, ke které dne 26. 3. 2021 mimo jiné uvedl, že v ČR pobýval od roku 2014 na studentské vízum, hrozí mu zabítí v zemi původu, kterou navštívil v roce 2016, bavit se s přáteli o X a postavení žen ve společnosti, byl nařčen z toho, že je X a X, dva dny poté byl fyzicky napaden neznámými lidmi a bylo mu nadáváno, protože je X, dále byl telefonicky kontaktován lidmi z hnutí Amr-e-be-Maruf, bylo mu vyhrožováno, protože je X, žalobce měl opustit zemi a nekontaktovat policii, žalobce se do svého odletu musel skrývat, po jeho odletu do ČR bylo vyhrožováno též jeho otci, aby se žalobce nevracel do země, žalobce se nevrátil ani na pohřeb matky v roce 2020.
17. Tyto důvody žalobce blíže rozvinul při pohovoru dne 26. 3. 2021, kde uvedl, že v ČR pobýval legálně až do 24. 2. 2021, nedopatřením přišel o studentské vízum, dostal výjezdní příkaz platný do 20. 3. 2021. K událostem z roku 2016 popsal, že byl

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

v Afghánistánu označen jako „X“, tedy X, to je pro extremisty dostatečný důvod k zabití člověka, hnutí Amr-e-be-Maruf má centrum v H., jsou tam velmi vlivní a mají své členy i mezi policisty, jsou velmi ovlivněni ideologií Talibánu, i když k nim přímo nepatří, z důvodu jejich výhrůžek žalobce resp. jeho otec incident neohlásil na policii, žalobce se skrýval až do svého odletu v domě otce, jeho odlet zpět do ČR proběhl bez problémů, do vlasti se pak už nevrátil. V případě návratu do země původu by nebyl nikde v bezpečí před členy tohoto hnutí, obává se zabití.

18. Žalobce dne 6. 4. 2021 poskytl žalovanému vyjádření, kde doplnil informace k hnutí Amr-e-be-Maruf, k čemuž poukázal na články z médií a zprávu EASO ze srpna 2020, dále poukazoval na obecnou bezpečnostní situaci v Afghánistánu, která je nestabilní a nepředvídatelná, země je pro civilisty nebezpečná, možnost vnitřního přesídlení nelze využít, dále uvedl, že má v ČR silné sociální vazby, doložil potvrzení o studiu. Ve vyjádření ze dne 16. 9. 2021 poukazoval na to, že v zemi převzal moc Talibán, situace je ještě zhoršila, v případě návratu mu hrozí nebezpečí vážné újmy.
19. Dne 5. 11. 2021 byl se žalobcem proveden doplňující pohovor, kde uvedl, že příslušný duchovní stále v H. funguje, jeho skupina je stále aktivní, nic se tam nezměnilo, od roku 2016 asi čtyřikrát kontaktovali jeho otce a ptali se na něj, žalobce z nich má stále obavy, nebyl kvůli tomu ani na pohřbu matky v roce 2020, nyní duchovní Ansari aktivně spolupracuje s Talibánem, žalobce je navíc X, kteří jsou terčem Talibánu, dále opakovaně podrobně popsal události, ke kterým došlo k Afghánistánu v roce 2016.
20. Žalovaný shromáždil podklady týkající politické a bezpečnostní situace a stavu dodržování lidských práv v Afghánistánu, žalobci nebyla dána možnost, aby se s těmito podklady před vydáním rozhodnutí seznámil a aby se k nim vyjádřil.
21. Napadené rozhodnutí ze dne 30. 3. 2022 bylo žalobci doručeno dne 27. 4. 2022, žalovaný v jeho výroku udělil žalobci mezinárodní ochranu ve formě doplňkové ochrany na dobu 24 měsíců podle § 14a zákona o azylu, v odůvodnění rozhodnutí se pak zabýval i možnými důvody pro udělení azylu, kdy dospěl k závěrům, že důvody pro udělení azylu dle § 12, § 13 a § 14 nejsou v případě žalobce dány. Podrobněji se soud bude obsahem napadeného rozhodnutí zabývat v souvislosti s vypořádáním žalobních námitek.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

22. Městský soud v Praze na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů ve smyslu ust. § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“), přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu ke dni vydání tohoto rozsudku, a to vzhledem k účinnosti článku 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“), a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
23. Soud ve věci rozhodl bez jednání, neboť postupoval dle ust. § 76 odst. 1 písm. b) a c) s.ř.s., s ohledem na to, že skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, vyžaduje zásadní doplnění, a došlo k podstatnému porušení ustanovení o řízení před správním orgánem, které mělo za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

24. Soud shledal důvodnou námitku, že žalobci nebyla dána možnost seznámit se před vydáním rozhodnutí s podklady a vyjádřit se k nim, což způsobuje nezákonnost napadeného rozhodnutí.
25. Podle § 28 odst. 1 zákona o azylu *mezinárodní ochrana se udělí ve formě azylu nebo doplňkové ochrany; shledá-li ministerstvo při svém rozhodování, že jsou naplněny důvody pro udělení azylu podle § 12, 13 nebo 14, udělí azyl přednostně.*
26. Podle § 36 odst. 3 věty první správního řádu *nestanoví-li zákon jinak, musí být účastníkům před vydáním rozhodnutí ve věci dána možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí; to se netýká žadatele, pokud se jeho žádosti v plném rozsahu vyhovuje, a účastníka, který se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdal.*
27. Jak vyplývá z judikatury Nejvyššího správního soudu, je smyslem § 36 odst. 3 správního řádu, *aby ve fázi před vydáním rozhodnutí, tedy poté, co správní orgán ukončil shromažďování podkladů rozhodnutí, mohl uplatnit své výhrady, resp. učinit procesní návrhy tak, aby rozhodnutí skutečně vycházelo ze spolehlivě zjištěného stavu věci. Účastník řízení si sám nemůže učinit právně relevantní úsudek o tom, kdy je shromažďování podkladů rozhodnutí ukončeno (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 11. 2003, č. j. 7 A 112/2002-36).*
28. Obdobnou situací, jako je dána v předmětném řízení, se zabýval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 11. 11. 2022 č.j. 1 Azs 208/2022-27, kde shledal, že azyl je vyšší formou mezinárodní ochrany, jejíž držitelé mají vyšší standard práv oproti osobám požívajícím doplňkové ochrany, a uvedl, že: *„Situaci, kdy se žadatel domnívá, že by mu měl být udělen azyl, který je vyšší formou mezinárodní ochrany a se kterým se pojí vyšší standard práv, avšak správní orgán dospěje na základě podkladů shromážděných během řízení k závěru, že jsou naplněny podmínky toliko pro udělení doplňkové ochrany, lze proto jednoznačně označit za toliko částečné vyhovění žádosti o udělení mezinárodní ochrany. V souladu s § 36 odst. 3 s. ř. je proto nutné žadatele před vydáním rozhodnutí vyzvat, aby se vyjádřil k podkladům pro vydání rozhodnutí, a dát mu tak prostor, aby se případným doplněním svých tvrzení či dalších podkladů pokusil více podpořit své přesvědčení, že splňuje podmínky pro udělení azylu.“* A dále: *„Zákon o azylu použití § 36 odst. 3 s. ř. nevylučuje. Je proto povinností stěžovatele dát žadateli o udělení mezinárodní ochrany před vydáním rozhodnutí o jeho žádosti možnost vyjádřit se k podkladům v souladu s tímto ustanovením. Je rovněž povinností žalovaného zabývat se tvrzeními či podklady, které žadatel uvede při seznámení se s poklady pro vydání rozhodnutí, využije-li tohoto práva.“* V tomto rozsudku NSS zamítl kasační stížnost proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 8. 2022 č.j. 18 Az 13/2022-22, kterým tento soud zrušil rozhodnutí žalovaného v části, v níž nebyl žalobci udělen azyl podle § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení
29. V dané věci žalovaný udělil žalobci mezinárodní ochranu toliko ve formě doplňkové ochrany, v části týkající se azylu tak byl žalobce neúspěšný a žalovaný pochybil, pokud žalobci nedal možnost seznámit se s podklady pro vydání napadeného rozhodnutí, vyjádřit se k těmto podkladům a případně navrhnout jejich doplnění. Pokud tak neučinil, zatížil své rozhodnutí nezákonností, přičemž je dán důvod k jeho zrušení dle § 76 odst. 1 písm. c) s.ř.s.

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

30. Vzhledem k výše uvedené podstatné vadě řízení nemůže obstát ani napadené rozhodnutí v části týkající se neudělení azylu. Přesto se soud pro úplnost vyjádří i k dalším žalobním námitkám.
31. Žalobce vytýkal žalovanému, že svůj závěr o nedůvodnosti obav žalobce z pronásledování v zemi původu opíral o přesvědčení ohledně účelovosti podané žádosti, která dle názoru žalovaného cílí zejména na legalizaci pobytu žalobce na území ČR.
32. K tomu soud uvádí, že žalovaný v části odůvodnění rozhodnutí, která se týká posouzení důvodů pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu, konstatoval, že hlavním důvodem žádosti žalobce je jeho účelová snaha o legalizaci pobytu na území ČR, neboť žalobce tuto žádost podal až po pěti letech od popisovaného incidentu v roce 2016 a v situaci, kdy jeho pobytové oprávnění pozbylo platnosti a byl mu udělen výjezdní příkaz, který měl za dva dny vypršet. Měl za to, že žalobce pouze obchází právní úpravu určenou pro pobyt cizinců a zneužívá institut mezinárodní ochrany, poukázal na judikaturu, dle které je třeba o mezinárodní ochranu požádat hned, jak má k tomu žadatel příležitost.
33. Soud nijak nezpochybňuje žalovaným odkazovanou judikaturu týkající se časového aspektu podání žádosti o mezinárodní ochranu, kdy např. v rozsudku ze dne 13. 1. 2005 č.j. 3 Azs 119/2004-50 Nejvyšší správní soud konstatoval, že: *„Institut politického azylu slouží, zjednodušeně řečeno, k ochraně cizích státních příslušníků před pronásledováním ze strany domovského státu nebo v situacích, kdy má cizí státní příslušník z takového pronásledování oprávněnou obavu, přičemž pronásledování se musí dít z azylově významných důvodů. Jestliže cizí státní příslušník o azyl požádá až po poměrně dlouhé době strávené v České republice za situace, kdy jiné možnosti úpravy a obnovy legálnosti pobytu na tomto území jsou vyčerpány, ztíženy nebo omezeny, jedná se přinejmenším o nepřímý důkaz toho, že situaci ve své domovské zemi, pokud jde o důvody, pro něž lze azyl udělit, ve skutečnosti nepociťoval natolik palčivě.“* I když lze obecně souhlasit s tím, že dlouhá časová prodleva mezi azylově relevantními událostmi a podáním žádosti (kdy navíc se jedná o situaci, kdy žadatel ztratil svůj předchozí pobytový status) určitým způsobem oslabuje věrohodnost tvrzení žadatele z hlediska nezbytnosti udělení mezinárodní ochrany, nelze tuto premisu použít jako univerzální argument. Vždy je totiž třeba vycházet z konkrétních okolností daného případu a zvážit, zda k takovému postupu nemohl mít žadatel určité vysvětlitelné důvody; to však žalovaný neučinil.
34. V posuzovaném případě žalobce od roku 2014 disponoval v ČR studentským vízem, tedy měl zajištěný oprávněný pobyt na území ČR, a to i době incidentu v roce 2016, kdy se na krátkou dobu vrátil do Afghánistánu, toto oprávnění mu umožnilo se po těchto událostech navrátit do České republiky a dále zde pobývat jako student, mohlo být tedy určitým způsobem pochopitelné, že po dobu svého oprávněného pobytu v České republice nepřistoupil k podání žádosti o mezinárodní ochranu. Žalovaný však tento aspekt nevzal v úvahu, stejně tak jako skutečnost, že žalobce se od doby svého návratu do ČR v roce 2016 do Afghánistánu nevrátil, a to ani na pohřeb své matky v roce 2020, byť bylo patrné, že s rodinou udržuje úzké kontakty.
35. Žalobcem uvedený rozsudek č. j. 8 Azs 27/2019 – 52, v němž Nejvyšší správní soud uvedl, že: *„čas podání žádosti by stěžovateli neměl být sám o sobě k tíži a správní orgán žádost nemůže a priori posuzovat jako účelovou „k legalizaci pobytu“, není na věc zcela přiléhavý,*

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

neboť oproti tomuto rozsudku žalovaný nezamítl žádost žalobce jen na základě tohoto důvodu a věcně se vypořádal i s tvrzeními žalobce ohledně jeho pronásledování v Afghánistánu a nemožnosti obrátit se na státní orgány; tedy, žalovaný své rozhodnutí nezaložil pouze na závěru, že žalobce podal žádost o udělení mezinárodní ochrany v situaci, kdy si zjevně potřeboval zlegalizovat na území České republiky pobyt. Soud však v této souvislosti poukazuje na rozsudek NSS ze dne 18. 5. 2011, č. j. 5 Azs 6/2011-49, dle kterého: „skutečnost, že žadatele vedla k podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany také snaha o legalizaci pobytu na území ČR, nepostačuje sama o sobě k zamítnutí této žádosti jako zjevně nedůvodné podle § 16 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, či k neudělení mezinárodní ochrany podle § 12 až § 14a téhož zákona, neboť tato skutečnost ještě nevylučuje, že žadatel opustil zemi původu a chce se usídlit v ČR právě proto, že má odůvodněný strach z pronásledování v zemi původu z azylově relevantních důvodů nebo že by v případě navrácení do této země čelil skutečnému nebezpečí vážné újmy zakládajícímu nárok na doplňkovou ochranu.“ Soud má za to, že takové posouzení se přiměřeně uplatní v případě žalobce.

36. Jak vyplývá z výše uvedeného, dopustil se žalovaný přílišného zjednodušení, když akcentoval předpokládanou účelovost žádosti žalobce a nevzal v potaz individuální okolnosti daného případu. Toto pochybení je pak třeba vnímat v kontextu dalších pochybení, kterých se žalovaný dopustil z hlediska věcného posouzení žádosti žalobce z pohledu § 12 písm. b) zákona o azylu.
37. Žalovaný (v části, kde se zabýval možným udělením azylu z hlediska § 12 písm. b) zákona o azylu) označil incident z roku 2016 za napadení ze strany soukromých osob, k tomu uvedl, že žadatel nejprve musí vyčerpat všechny možnosti ochrany dostupnými vnitrostátními prostředky, žalobce se však na policii ani nikoho jiného neobrátil, dobrovolně na tuto možnost rezignoval, neuvedl žádnou překážku, která mu v tom bránila, jeho důvod (dle kterého hnutí Amr-e-be-Maruf mohlo mít své lidi u policie) označil za pouhou nevysvětlenou spekulaci, navíc v tu dobu Talibán ještě neovládal zemi a hnutí Abr-e-be-Maruf v tu dobu stálo v opozici k tehdejší vládě.
38. Nejvyšší správní soud setrvale judikuje, že pronásledovatelem ve smyslu zákona o azylu může být rovněž nestátní původce (soukromá osoba), v těchto případech se však žadatel musí obrátit se žádostí o pomoc nejprve na vnitrostátní orgány v zemi původu, pokud není zjevné, že tyto orgány nejsou schopny či ochotny účinnou ochranu poskytnout, k tomu srov. rozhodnutí č. j. 4 Azs 129/2005 – 54, č.j. 6 Azs 479/2004 – 41, č. j. 9 Azs 49/2007 – 68, či č. j. 5 Azs 66/2008 –70, č. 1749/2009 Sb. NSS.
39. Zároveň však judikatura reflektuje i situace, kdy pro udělení mezinárodní ochrany nelze vyžadovat, aby žadatel usiloval o ochranu nejdříve v zemi původu. Toho se týká i žalobcem namítaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 2. 2010, č. j. 6 Azs 74/2009 – 51, podle něhož „mohou nastat situace, kdy není možné nebo účelné trvat na předchozím pokusu žadatele o mezinárodní ochranu usilovat o ochranu v zemi původu k tomu, aby mohla být považována podmínka nemožnosti ochrany vlastní země za splněnou. V situaci, kdy stěžovatelka v průběhu řízení tvrdila, že jí vlastní země nebyla schopná či ochotná ochranu poskytnout, i kdyby o ni požádala, bylo na místě, aby správní orgán toto její tvrzení zvážil a případně vyvrátil na základě dostatečně zjištěného skutkového stavu, tedy relevantních informací a zpráv o zemi původu.“ K tomu rovněž např. rozsudek

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

NSS ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008 - 57, či usnesení ze dne 21. 10. 2009, č. j. 5 Azs 44/2009 - 73.

40. Žalobce v daném případě vypověděl, že po jeho napadení otec zvažoval, že se obrátí na policii, nicméně od tohoto záměru upustil z důvodu výhrůžek zabitím od příslušníků hnutí Amr-e-be-Maruf, neboť toto hnutí má mnoho příznivců i u policie, žalobce se tak obával, že by se mu ochrany od policie nedostalo. Žalobce tedy uvedl konkrétní důvody, pro které se na státní orgány v zemi původu neobrátil, nejednalo se pak o pouhou obecnou nedůvěru ve státní instituce v zemi původu (k tomu např. rozsudek NSS č.j. 1 Azs 342/2020-49). Vzhledem k tomu, že pro žadatele o udělení mezinárodní ochrany může být prokázání nefunkčnosti státních orgánů v zemi původu značně obtížné, uplatní se zde povinnost správního orgánu zjistit náležité reálie o zemi původu a shromáždit takové podklady, na jejichž základě by bylo možné učinit úsudek o tom, jakým způsobem státní orgány v zemi původu fungují a zda jsou schopny zajistit ochranu svých občanů před nestátními původci pronásledování či vážné újmy ve smyslu zákona o azylu. Pokud by totiž státní orgány svým občanům takovou ochranu poskytovat nedokázaly, nebo by tak záměrně nečinily, bylo by nelogické trvat na tom, aby se na ně žadatel v minulosti obrátil.
41. Pokud tedy žalobce poukázal na předpokládanou nefunkčnost policejních orgánů v zemi původu v jeho domovském městě a k tomu uvedl konkrétní důvod, měl k tomu žalovaný shromáždit odpovídající podklady a zabývat se tím, jakým způsobem fungují (resp. fungovaly) státní orgány v zemi původu žalobce a konkrétně i v příslušné oblasti, a zda jsou schopny a ochotny poskytnout ochranu obyvatelům Afghánistánu před soukromými osobami jako původci pronásledování, s přihlédnutím ke konkrétnímu případu žalobce. Žalovaný sice některé podklady týkající se situace v zemi původu shromáždil, ale z hlediska možností vnitrostátní ochrany z nich žádná zjištění neučinil, nerefletoval tak azylový příběh žalobce. V tomto směru tak napadené rozhodnutí trpí nedostatečným zjištěním skutkového stavu.
42. Žalobce se též ohrazoval proti závěrům žalovaného, že ze země vycestoval bez problémů, žalovaný z toho dle názoru žalobce dovozoval, že tato skutečnost automaticky snižuje pravděpodobnost pronásledování. Tuto námitku soud za důvodnou nepovažuje. Žalovaný sice na str. 6 napadeného rozhodnutí konstatoval, že žalobce bezproblémově z Afghánistánu vycestoval, to však odpovídá tvrzení žalobce ve správním řízení, kde uvedl, že po zmíněném incidentu s vycestováním ze země žádné problémy neměl. Žalovaný však v dalším hodnocení podmínek pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu již tuto okolnost nijak nehodnotil a nic z ní nedovožoval, nepoužil jí jako argument pro svůj závěr, že podmínky ust. § 12 písm. b) nebyly splněny.
43. Žalobce dále namítal, že žalovaný se nedostatečně zabýval současnou situací v zemi původu a dostatečně nevyvrátil obavu žalobce z toho, že zde může po svém návratu čelit pronásledování.
44. V napadeném rozhodnutí žalovaný zjistil, že v srpnu 2021 převzal v zemi moc Talibán a vyhlásil islámský emirát, v současnosti fakticky ovládá celý Afghánistán, dovedl však, že žalobce nespadá do žádné skupiny osob ohrožené pronásledováním, konstatoval dokonce zlepšení bezpečnostní situace v zemi s tím, že problémy jsou zejména ekonomického charakteru, shledal, že v případě návratu žalobci nebezpečí nehrozí.

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

45. V této části však žalovaný opět nerefletoval azylový příběh žalobce, který tvrdil, že byl označen za osobu X, žalovaný však neshromáždil žádné informace týkající otázek náboženství v Afghánistánu, situace náboženských menšin a potažmo též X či „X“, nezabýval se tím, jaká rizika mohou pro takové osoby (či pro osoby takto označené) existovat při jejich pobytu v Afghánistánu, přitom na druhou stranu zjistil, že byl Talibánem, který je fundamentalistickým hnutím, v zemi vyhlášen islámský emirát. V návaznosti na to se nezabýval ani posouzením, zda by žalobce v případě problémů z důvodu jeho označení za osobu X měl k dispozici určité účinné prostředky vnitrostátní ochrany. Přitom, jak je již uvedeno výše, žalovaný má, v rozsahu tvrzení žadatele o udělení mezinárodní ochrany, povinnost zjistit relevantní informace o situaci v zemi původu. Soud tak shledal, že i z tohoto důvodu je skutkový stav zjištěný žalovaným nedostatečný.
46. Je tak zřejmé, že skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, vyžaduje zásadní doplnění (§ 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s.), žalovaný se též dopustil podstatného porušení ustanovení o řízení před správním orgánem, které mělo za následek nezákonné rozhodnutí (§ 76 odst. 1 písm. c) s.ř.s.).
47. Soud se zabýval otázkou oddělitelnosti výroků týkajících se udělení azylu a doplňkové ochrany, přičemž podle nálezu Ústavního soudu ze dne 29. 3. 2022 sp. zn. IV. ÚS 1642/21: „soudní přezkum zákonnosti rozhodnutí vydaných orgány veřejné správy ve věcech mezinárodní ochrany uprchlíků nesmí porušovat právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 ve spojení s čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Domáhá-li se žalobce zrušení rozhodnutí o žádosti o mezinárodní ochraně toliko v části o neudělení azylu, lze rozhodnutí o neudělení azylu a udělení doplňkové ochrany ve správním soudnictví posuzovat a rozhodnout o něm samostatně. Jiný postup založený na doktríně tzv. neoddělitelnosti rozhodnutí o neudělení azylu a udělení doplňkové ochrany má neústavní důsledky, neboť odporuje principu *in dubio pro libertate*, poněvadž opomíjí jiný výklad, který je šetrnější k základním právům a svobodám jednotlivce, a odporuje zásadě *zákazu reformationis in peius* ve spojení se zásadou účinného opravného prostředku, protože bez náležitého důvodu mění právní postavení žalobce k horšímu.“
48. Dle uvedeného nálezu Ústavního soudu je tedy přípustný postup, kdy správní soud vyhověl žalobě proti rozhodnutí o neudělení azylu, rozhodnutí v dotčené části zruší a věc vrátí žalovanému k dalšímu řízení, poté nastane situace, kdy vedle sebe existuje rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany a probíhající řízení o udělení azylu. Z hlediska existence rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany nic nebrání tomu, aby se na žadatele po omezenou dobu (probíhajícího řízení o udělení azylu po předchozím zrušení negativního rozhodnutí soudem) hledělo jako na osobu, které nebyl udělen azyl (fikce negativního rozhodnutí o udělení azylu), přestože bylo toto rozhodnutí zrušeno soudem. Neshledá-li pak žalovaný důvody k udělení azylu, žádost zamítne, a nastává tak běžná situace, kdy žadateli o mezinárodní ochranu zůstává udělena doplňková ochrana za současného neudělení azylu. Shledá-li žalovaný důvody k udělení azylu, nastává hypotéza § 17a odst. 1 písm. b) zákona o azylu (změna nebo zánik okolností do té míry, že uložení doplňkové ochrany již není třeba), a žalovaný v novém rozhodnutí žadateli současně odejme doplňkovou ochranu a udělí azyl. Při takto naznačeném postupu je vyloučeno, aby po udělení doplňkové ochrany souběžně existovalo rozhodnutí o udělení azylu a doplňkové ochrany.

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

49. Soud při tom vycházel z toho, že i když výrok napadeného rozhodnutí je formulován tak, že se mezinárodní ochrana ve formě doplňkové ochrany uděluje a tedy již není výslovně uvedeno, že se mezinárodní ochrana ve formě azylu neuděluje, bylo napadeným rozhodnutím o neudělení azylu v materiálním smyslu rozhodnuto a příslušný výrok je třeba chápat jako implicitní. K tomu se vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 11. 11. 2022, č.j. 1 Azs 208/2022-27 takto: „*Přestože výrok takového napadeného rozhodnutí stěžovatele standardně obsahuje formulaci „mezinárodní ochrana ve formě doplňkové ochrany se uděluje“ a nikoli již, že mezinárodní ochrana ve formě azylu se neuděluje, tento výsledek řízení ve vztahu k neudělení azylu zahrnuje takový výrok implicitně. Právě proti neudělení azylu, které je vyjádřeno ve výroku o udělení toliko doplňkové ochrany, pak žadatel brojí.*”
50. S ohledem na shora uvedené proto soud podle § 76 odst. 1 písm. b) a c) s.ř.s. zrušil napadené rozhodnutí bez nařízení jednání v části, ve které žalobci nebyl udělen azyl (výrok II.), přičemž žalobci takto zůstává udělena doplňková ochrana podle § 14a zákona o azylu, a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s.ř.s.).
51. V dalším řízení bude na žalovaném, aby shromáždil dostatečné a adresné podklady týkající se situace v zemi původu ve smyslu bodů 41 a 45 výše, tyto podklady řádně posoudil v souvislosti s individuálními okolnostmi případu žalobce, doplnil skutkový stav o příslušná zjištění, umožnil žalobci seznámit se a vyjádřit se k podkladům rozhodnutí před jeho vydáním podle § 36 odst. 3 správního řádu, a poté ve věci znovu rozhodl o jeho žádosti o mezinárodní ochranu, a to se zohledněním výše uvedených závěrů nálezu Ústavního soudu ze dne 29. 3. 2022 sp. zn. IV. ÚS 1642/21, přičemž přihlédne ke všem skutečnostem, které v řízení vyjdou najevo. Právní názor vyslovený v tomto rozsudku žalovaného v dalším řízení zavazuje (§ 78 odst. 5 s.ř.s.).
52. Soud v daném řízení neprováděl dokazování materiály, které žalobce označil v žalobě, neboť s ohledem na výše uvedené vady správního řízení, pro které je třeba napadené rozhodnutí zrušit, by to bylo nadbytečné, přičemž žalobce bude mít v dalším řízení možnost tyto materiály předložit žalovanému a navrhnout, aby podklady pro rozhodnutí byly o tyto materiály doplněny, žalovaný pak bude povinen se s takovými případnými návrhy vypořádat.
53. S ohledem na výše uvedené vady správního řízení, kdy bylo porušeno právo žalobce seznámit se s podklady a nebyl dostatečně zjištěn skutkový stav, přičemž žalovaný musí tato pochybení v dalším řízení napravit, zde není prostor pro úvahu, zda by soud nyní sám mohl udělit žalobci mezinárodní ochranu ve formě azylu. Zároveň ani nejsou splněny podmínky nastíněné rozsudkem SDEU ze dne 29. 7. 2019 ve věci C-5561/17 Alexej Torubarov vs. Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal, za kterých by soud sám mohl rozhodnout o žádosti žalobce o mezinárodní ochranu, tedy že by věci již byl vydán předchozí rozsudek soudu a navazující rozhodnutí žalovaného by nebylo s tímto rozsudkem v souladu a žalovaný by porušil závazný právní názor soudu. Soud tak ve výroku I. zamítl žalobu v části, v níž se žalobce udělení mezinárodní ochrany ve formě azylu soudem domáhal.
54. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle ustanovení § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalovaný neměl ve věci úspěch, proto mu náhrada nákladů řízení nenáleží, v řízení částečně úspěšný žalobce je zastoupen Organizací pro pomoc uprchlíkům, tedy právnickou

osobou, k jejímž činnostem, uvedeným ve stanovách, patří poskytování právní pomoci uprchlíkům nebo cizincům. Tento zástupce nemá právo na odměnu za zastupování, má pouze právo na náhradu účelně vynaložených nákladů (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 9. 2008, sp. zn. 4 Azs 51/2008), které však neprokázal. V řízení před zdejším soudem tak náklady řízení žalobci nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 6. dubna 2023

Mgr. Kateřina Peroutková v. r.
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.